

ADRAN 10: GWLEIDYDDIAETH, POLISI CYHOEDDUS A PHLEIDLEISIO

10.1 Cyflwyniad

10.2 Atgyfeiriadau Gorfodol

10.3 Canllawiau

- Gohebu ar Bleidiau Gwleidyddol y DU
- Cyfweiliadau a Chyfraniadau Gwleidyddol
- Darlledu Seneddol
- Darllediadau Gwleidyddol
- Etholiadau
- Polau Piniwn, Arolygon a Phleidleisio

10.1 CYFLWYNIAD

Mae'r egwyddorion sy'n ymwneud â didueddrwydd gwleidyddol y BBC a'i annibyniaeth ar ddylanwad gwleidyddol yn hanfodol i'r ffordd rydym yn ymdrin â gwleidyddiaeth a pholisi cyhoeddus. Dros gyfnod priodol rhaid i ni geisio rhoi pwys ac amlygrwydd dyladwy i'r holl safbwyntiau pwysig mewn dadleuon ac i'r holl bleidiau gwleidyddol perthnasol. Er mai'r rheini mewn llywodraeth fydd y brif ffynhonnell newyddion yn aml ac er y bydd angen eu dal yn atebol yn benodol, dylai lleisiau a barnau pleidiau eraill hefyd gael eu gwyntyllu a'u herio'n rheolaidd. Un o ddibenion cyhoeddus y BBC yw darparu gwybodaeth a newyddion diduedd i helpu pobl i ddeall ac ymgysylltu â'r byd o'u cwmpas ... fel y bydd pob cynulleidfa yn gallu ymgysylltu'n llawn â materion pwysig ar lefel leol, ranbarthol, genedlaethol, y Deyrnas Unedig a'r byd a chymryd rhan yn y broses ddemocrataidd, ar bob lefel, fel dinasyddion gweithgar a gwybodus.¹ O ganlyniad i hyn, mae cyfrifoldeb arbennig tuag at gynulleidfaeodd sydd ar fin pleidleisio mewn etholiadau neu refferenda.

Nid yw barn ac ymgyrchu gwleidyddol yn gyfyngedig i bleidiau gwleidyddol a rhaid cymhwyso didueddrwydd dyladwy at holl rychwant y gweithgarwch gwleidyddol ac at yr holl gyfranwyr i ddadleuon gwleidyddol.

Dylid darllen y Canllawiau yn yr adran hon ar y cyd ag Adran 4 Didueddrwydd. Drwy ddilyn y canllawiau yn y ddwy adran, sicrhewir y bydd allbwn y BBC yn cyrraedd y safonau yn Adran 5 (Didueddrwydd Dyladwy a Chywirdeb Dyladwy a Rhoi Amlygrwydd Gormodol i Farnau a Safbwyntiau) a 6 (Etholiadau a Refferenda) o God Darlledu Ofcom.

Rhaid i'r BBC ymdrin â materion sy'n ymwneud â gwleidyddiaeth a pholisi cyhoeddus gyda chywirdeb a didueddrwydd dyladwy a pheidio â mynegi barn am faterion polisi cyhoeddus heblaw polisi sy'n ymwneud â darlledu neu ddarparu gwasanaethau ar-lein.

10.2 ATGYFEIRIADAU GORFODOL

(Mae Atgyfeiriadau Gorfodol yn rhan o system rheoli golygyddol y BBC. Maent yn rhan hanfodol o'r broses i sicrhau cydymffurfiaeth a rhaid cadw atynt.)

¹ Erthygl 6(1) Darlledu: Siarter Frenhinol ar gyfer Parhad y Gorfforaeth Ddarlledu Brydeinig 2016.

ADRAN 10: GWLEIDYDDIAETH, POLISI CYHOEDDUS A PHLEIDLEISIO

Atgyfeiriadau i'r tîm Polisi Golygyddol

10.2.1 Yn achos rhaglenni na fyddent fel arfer yn cynnwys materion gwleidyddol, barn wleidyddol neu wleidyddion (er enghraifft, chwaraeon, sioeau cwis/panel, adloniant ffeithiol rhaid i gynhyrchwyr cynnwys ymgynghori ymlaen llaw â'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth cyn gwahodd gwleidydd (neu unrhyw un sydd wedi mabwysiadu safbwynt gwleidyddol clir) i gymryd rhan yn eu hallbwn, neu cyn derbyn cais i gymryd rhan. Gwneir yr atgyfeiriad hwn pa un a yw'r cyfraniad i'r allbwn yn 'wleidyddol' ohono'i hun neu beidio. Pan fydd cynnig i gynnwys pobl eraill sydd, efallai, wedi mabwysiadu safbwynt gwleidyddol amlwg, mewn rhaglenni o'r fath, gellir cael cyngor gan y tîm Polisi Golygyddol.

(Gweler 10.3.2)

10.2.2 Rhaid ymgynghori â'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth ymlaen llaw am gynigion arfaethedig neu gynigion o gyfweiliadau (neu ffyrdd eraill o gymryd rhan) i'r Prif Weinidog ac Arweinydd yr Wrthblaid yn San Steffan, i Brif Weinidogion Cymru a'r Alban ac i'r Prif Weinidog a'r Dirprwy Brif Weinidog yng Ngogledd Iwerddon. Yng ngwledydd y DU, rhaid ymgynghori â'r priod Benaethiaid Newyddion hefyd.

(Gweler 10.3.3)

10.2.3 Rhaid i unrhyw gynnig i newid deunydd o siambrau Seneddau neu Gynulladau (yn cynnwys San Steffan) neu unrhyw gynnig i ddefnyddio deunydd o'r siambrau hynny o gwbl sydd y tu allan i faes newyddion, rhaglenni ffeithiol neu gynnwys at ddibenion addysgol gael ei atgyfeirio i'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth.

(Gweler 10.3.7)

10.2.4 Rhaid i unrhyw gais am ddarllediad gweinidogol neu am ymateb i ddarllediad gweinidogol gael ei atgyfeirio'n ddi-oed i'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth.

(Gweler 10.3.11)

10.2.5 Rhaid i unrhyw gysylltiad gan adran lywodraeth ynghylch trosglwyddo negeseuon swyddogol neu ffilmiau gwybodaeth sy'n ymwneud i unrhyw raddau â pholisi cyhoeddus neu bwnc gwleidyddol dadleuol gael ei atgyfeirio i'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth.

(Gweler 10.3.12)

10.2.6 Rhaid i unrhyw gynnig i gomisiynu pŵl piniwn (neu i ddefnyddio dulliau eraill, fel dadansoddi data) gyda'r bwriad o samplu cefnogaeth i bleidiau gwleidyddol neu fwriadau pleidleisio gael ei atgyfeirio ymlaen llaw i'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth i'w gymeradwyo.

(Gweler 10.3.27)

10.2.7 Rhaid i unrhyw gynnig i gomisiynu pŵl piniwn ar faterion polisi cyhoeddus, pynciau gwleidyddol neu ddiwydiannol dadleuol, neu ar 'bynciau dadleuol' mewn unrhyw faes arall, gael ei atgyfeirio i'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth.

(Gweler 10.3.28)

ADRAN 10: GWLEIDYDDIAETH, POLISI CYHOEDDUS A PHLEIDLEISIO

10.2.8 Rhaid i unrhyw gynnig i ohebu ar fwriadau pleidleisio a gafwyd drwy ddulliau heblaw polau piniwn – fel dadansoddi data – gael ei atgyfeirio i'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth.

(Gweler 10.3.30)

10.2.9 Rhaid i unrhyw gynnig i gomisiynu arolwg BBC ar faterion polisi cyhoeddus, pynciau gwleidyddol neu ddiwydiannol dadleuol, neu ar 'bynciau dadleuol' mewn unrhyw faes arall, gael ei atgyfeirio i'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth.

(Gweler 10.3.36)

10.2.10 ""Rhaid i unrhyw gynnig i gynnal pleidlais ar faterion polisi cyhoeddus, pynciau gwleidyddol neu ddiwydiannol dadleuol, neu ar bynciau dadleuol mewn unrhyw faes arall, gael ei atgyfeirio i'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth.

<<http://www.bbc.co.uk/guidelines/editorialguidelines/edguide/politics/onlinevoting.shtml>>

(Gweler 10.3.46)

10.2.11 Rhaid i unrhyw gynnig i gynnal pleidlais ffôn, testun neu ar-lein hefyd gael ei atgyfeirio i'r Uned Cyngor a Chontractau Technegol Rhyngweithedd (ITACU) a rhaid cwblhau'r broses gymeradwyo briodol.

(Gweler 10.3.47)

10.3 CANLLAWIAU

Gohebu ar Bleidiau Gwleidyddol y DU

10.3.1 Mae diwylliannau gwleidyddol amrywiol yn y DU yn y gwahanol wledydd felly, er mwyn sicrhau sylw priodol i bleidiau gwleidyddol, yn enwedig mewn allbwn i'r DU gyfan, rhaid asesu cryfder gwleidyddol cymharol yn y strwythur datganoledig hwn. Er mwyn sicrhau didueddrwydd dyladwy, rhaid ystyried y gwahanol bleidiau ym mhob gwlad, yn ogystal â'r rheini sydd â chefnogaeth etholiadol ar draws y DU.

Dylid bod yn ofalus iawn o ran y defnydd o iaith yn y cyd-destun hwn, er enghraifft, drwy osgoi termau fel 'y prif bleidiau', oni bai eu bod yn cael eu hamodi'n briodol, neu alw pleidiau llai yn 'minor'.

Wrth gyfeirio at bolisi, dylai fod yn glir i'r gynulleidfa pa ran o'r DU y mae'n berthnasol iddi.

(Gweler y Cyfarwyddyd ar-lein: Gohebu ar y DU)

Cyfweliadau a Chyfraniadau Gwleidyddol

10.3.2 Wrth wneud ceisiadau am gyfweliadau gwleidyddol, dylid bod yn glir am natur yr allbwn a'r cyd-destun y maent wedi'u bwriadu ar ei gyfer. Rhaid i'r holl drefniadau allu dal craffu arnynt gan y cyhoedd a rhaid iddynt beidio ag atal gofyn cwestiynau priodol i'r rhai a gyfwelir.

ADRAN 10: GWLEIDYDDIAETH, POLISI CYHOEDDUS A PHLEIDLEISIO

Wrth wahodd gwleidyddion, neu'r rheini a all fod yn ymgeisio am swydd wleidyddol, i gyfrannu at allbwn anwleidyddol, boed ar sail eu harbenigedd y tu allan i wleidyddiaeth neu eu henwogrwydd, rhaid i ni beidio â rhoi'r fath amlygrwydd iddynt fel y byddant yn cael mantais wleidyddol ormodol, yn enwedig cyn ac yn ystod cyfnodau etholiad. Lle bo'n berthnasol, dylid gwneud eu teyrngarwch gwleidyddol yn glir i'r gynulleidfa.

Yn achos rhaglenni na fyddent fel arfer yn cynnwys materion gwleidyddol, barn wleidyddol neu wleidyddion (er enghraifft, chwaraeon, sioeau cwis/panel, adloniant ffeithiol) rhaid i gynhyrchwyr cynnwysymgynghori ymlaen llaw â'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth cyn gwahodd gwleidydd (neu unrhyw un sydd wedi mabwysiadu safbwynt gwleidyddol clir) i gymryd rhan yn eu hallbwn, neu cyn derbyn cais i gymryd rhan. Gwneir yr atgyfeiriad hwn pa un a yw'r cyfraniad i'r allbwn yn 'wleidyddol' ohono'i hun neu beidio. Pan fydd cynnig i gynnwys pobl eraill sydd, efallai, wedi mabwysiadu safbwynt gwleidyddol amlwg, mewn rhaglenni o'r fath, gellir cael cyngor gan y tîm Polisi Golygyddol.

Cyfweliadau ag Arweinwyr Pleidiau neu Broffiliau ohonynt

10.3.3 Dylid rhoi pwys dyladwy dros amser i gyfranogiad arweinwyr pleidiau mewn unrhyw allbwn; dylai'r BBC ymdrin mewn ffordd gyson a chadarn â chyfweliadau, gan sicrhau craffu priodol ac annibyniaeth olygyddol, a all alw, ar brydiau, am gydgysylltu a rhesymoli cynigion am gyfweliadau. Heblaw yn achos cyfweliadau newyddion byr a gesglir ar y diwrnod heb eu trefnu ymlaen llaw, **rhaid ymgynghori â'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth ymlaen llaw am gynigion arfaethedig neu gynigion o gyfweliadau (neu ffyrdd eraill o gymryd rhan) i'r Prif Weinidog ac Arweinydd yr Wrthblaid yn San Steffan, i Brif Weinidogion Cymru a'r Alban ac i'r Prif Weinidog a'r Dirprwy Brif Weinidog yng Ngogledd Iwerddon. Yng ngwledydd y DU, rhaid ymgynghori â'r priod Benaethiaid Newyddion hefyd.**

10.3.4 Dylid hysbysu'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth (a, lle bo'n briodol, y Pennaeth Newyddion a Materion Cyfoes perthnasol) hefyd a yw'r gwahoddiadau wedi cael eu gwrthod neu eu derbyn er mwyn sicrhau:

- bod y BBC cyfan yn gadarn a chyson wrth ymwneud â'r arweinwyr pleidiau
- bod cynigion yn cael eu rhesymoli o fewn y BBC bob tro mae galw mawr am un neu ragor o arweinwyr pleidiau
- bod pwys dyladwy yn cael ei roi i ymddangosiadau gan yr holl arweinwyr plaid dros amser
- bod dull golygyddol cyson, er enghraifft, o ran tîm, dros amser mewn unrhyw gyfres o gyfweliadau.

Taliadau i Wleidyddion

10.3.5 Fel arfer ni ddylem dalu gwleidyddion cyflogedig sy'n gweithio, fel ASau, ACau, Aelodau o Senedd yr Alban, Aelodau o Gynulliad Deddfwriaethol, neu eraill y nodwyd yn glir eu bod yn cynrychioli pleidiau gwleidyddol, am ymddangosiadau arferol neu am gyfraniadau eraill i allbwn y BBC lle maent yn siarad ar ran eu plaid neu'n mynegi barn wleidyddol. Lle

ADRAN 10: GWLEIDYDDIAETH, POLISI CYHOEDDUS A PHLEIDLEISIO

bo'n briodol, gellir talu ffi aflonyddu gyfyngedig a realistig a/neu unrhyw ad-daliad am dreuliau dilys iddynt.

Gellir talu iddynt am gyfraniadau i allbwn anwleidyddol, lle maent yn ymddangos ar sail eu harbenigedd y tu allan i wleidyddiaeth, neu ar sail eu henwogrwydd, neu, yn eithriadol, lle maent yn cymryd rhan fel gwleidydd ond yn cyflawni rôl sydd y tu hwnt i gyfraniad gwleidyddol arferol.

(Gweler Adran 10 Gwleidyddiaeth, Polisi Cyhoeddus a Phleidleisio: 10.3.2-10.3.4)

Darlledu Seneddol

10.3.6 Mae rheoliadau ar gyfer darlledu wedi'u gosod gan Dŷ'r Cyffredin, Tŷ'r Arglwyddi a phwyllgorau'r ddau dŷ, yn ogystal â Senedd yr Alban a'r Cynulladau yng Nghymru a Gogledd Iwerddon y dylid cydymffurfio â nhw fel arfer.

10.3.7 Rhaid i unrhyw gynnig i newid deunydd o siambrau Seneddau neu Gynulladau (yn cynnwys San Steffan) neu unrhyw gynnig o gwbl i ddefnyddio deunydd o'r siambrau hynny sydd y tu allan i faes newyddion, rhaglenni ffeithiol neu gynnwys at ddibenion addysgol gael ei atgyfeirio i'r Prif Gyngorydd Gwleidyddiaeth.

Darllediadau Gwleidyddol

Darllediadau Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda

10.3.8 Rydym yn gorfod trefnu i amser fod ar gael ar yr awyr ar gyfer darllediadau pleidiau a grwpiau ymgyrchu ar gyfer refferenda². Mae'r rhain ar wahân i gynnwys y BBC, ac nid yw eu darlledu'n golygu bod y BBC yn cefnogi'r farn sydd ynddynt.

Mae dyrannu cyfres o ddarllediadau mewn ffordd briodol yn bodloni'r gofyniad am ddiueddrwydd dyladwy.

10.3.9 Mae hawlfraint y darllediadau'n eiddo i'r pleidiau neu i grwpiau ymgyrchu refferenda, ond gellir defnyddio rhannau ohonynt heb gael eu cydsyniad.

10.3.10 Mae pleidiau'n gwneud y darllediadau ar eu traul eu hunain ac maent yn gyfrifol am eu cynnwys. Er hynny, rhaid i ni sicrhau eu bod yn gyson â gofynion darlledu, drwy gydymffurfio â'r gyfraith a'r rhannau perthnasol o God Darlledu Ofcom a Chanllawiau Golygyddol y BBC sydd wedi'u nodi ar wefan Grŵp Cyswllt y Darlledwyr.

Darllediadau gweinidogol a Gwybodaeth gan y Llywodraeth

10.3.11 Mewn amgylchiadau eithriadol, fel penderfyniad i fynd i ryfel, gall fod yn ofynnol i'r BBC³ ddarparu amser ar gyfer darllediad gan un o weinidogion Llywodraeth y DU. Mewn amgylchiadau o'r fath, efallai y bydd hefyd angen i'r BBC ystyried a fyddai ymatebion gan

² Atodlen 3 (5), Darlledu: Cytundeb rhwng Ysgrifennydd Gwladol Ei Mawrhydi dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon a'r Gorfforaeth Ddarlledu Brydeinig Rhagfyr 2016

³ Cymal 67 Trefniadau Amddiffyn ac Argyfwng, Darlledu: Cytundeb rhwng Ysgrifennydd Gwladol Ei Mawrhydi dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon a'r Gorfforaeth Ddarlledu Brydeinig Rhagfyr 2016

ADRAN 10: GWLEIDYDDIAETH, POLISI CYHOEDDUS A PHLEIDLEISIO

bleidiau gwleidyddol eraill yn briodol. Y BBC, fel darlledwr, fydd â'r gair olaf ynghylch a yw'r darllediad yn dderbyniol o ran cydymffurfio â safonau cyfreithiol priodol a safonau eraill.

Rhaid i unrhyw gais am ddarllediad gweinidogol neu am ymateb i ddarllediad gweinidogol gael ei atgyfeirio'n ddi-oed i'r Prif Gyngorydd Gwleidyddiaeth.

10.3.12 Rhaid i unrhyw gysylltiad gan adran lywodraeth ynghylch trosglwyddo negeseuon swyddogol neu ffilmau gwybodaeth sy'n ymwneud i unrhyw raddau â pholisi cyhoeddus neu bwnc gwleidyddol dadleuol gael ei atgyfeirio i'r Prif Gyngorydd Gwleidyddiaeth.

Etholiadau

Etholiadau a Refferenda yn y DU

10.3.13 Bydd craffu manwl ar ein hymrwymiad i ddieddrwydd a thegwch pan fydd pobl yn paratoi i bleidleisio. Mae'r BBC yn cyhoeddi canllawiau penodol ar gyfer pob etholiad cenedlaethol a refferendwm sy'n ategu'r Canllawiau Golygyddol. Ar gyfer etholiadau, maent yn cynnwys cod ymarfer mewn perthynas â'r rhan a gymerir gan ymgeiswyr ym mhob etholaeth neu ardal etholiadol, yn unol â chyfraith etholiadol.

Yn ystod cyfnodau etholiad ac yn y cyfnod cyn ymgyrchoedd etholiadol, mae'n bosibl y bydd angen gofal ac ystyriaeth ychwanegol wrth amserlennu rhai mathau o allbwn (er enghraifft, dramâu untro hyd yn oed os ydynt o natur hanesyddol, ymddangosiadau gan wleidyddion mewn allbwn anwleidyddol neu raglenni sy'n sicrhau didueddrwydd drwy ddibynnu ar gyfnod hirach). Dylid ymgynghori'n gynnar â'r Prif Gyngorydd Gwleidyddiaeth.

10.3.14 Dylai cynhyrchwyr cynnwys gymryd pob cwyn o ddifrif a bod yn ymwybodol y gellid cymryd bod unrhyw beth y maent yn ei ddweud yn 'bolisi'r BBC'. Dylid egluro i achwynwyr yr ymdrinnir â chwynion cyffredinol neu honiadau am duedd ar lefel uwch fel arfer, a dylid atgyfeirio'r gŵyn yn unol â hynny wedyn. Mae'n bosibl y bydd pleidiau gwleidyddol, gweithredwyr ac ymgyrchwyr refferenda yn ceisio dylanwadu ar benderfyniadau golygyddol.

10.3.15 Dylai'r BBC wneud penderfyniadau golygyddol ynghylch y sylw sy'n cael ei roi i ymgyrchoedd, a gallu eu hamddiffyn, ar y sail eu bod yn rhesymol ac wedi'u gwneud yn ofalus, gyda didueddrwydd dyladwy. Mae'n bwysig bod barn am yr hyn yw newyddion yn parhau'n sail i benderfyniadau golygyddol mewn rhaglenni seiliedig ar newyddion a bod y farn honno ar amser etholiad yn cael ei ffurfio o fewn fframwaith o drafodaeth ddemocrataidd. Dylai'r fframwaith hwnnw sicrhau bod pwys dyladwy yn cael ei roi ar gyfleu, archwilio a herio safbwyntiau a pholisïau'r holl bleidiau perthnasol. Mewn darllediadau ar gyfer y DU gyfan, rhaid ystyried ac adlewyrchu'r gwahanol strwythurau gwleidyddol ym mhedair gwlad y Deyrnas Unedig.

10.3.16 Bydd y ffordd i sicrhau didueddrwydd dyladwy rhwng pleidiau yn amrywio, yn ôl y fformat, yr allbwn a'r llwyfan. Bydd penderfynu'r priod lefelau o sylw i wahanol bleidiau gwleidyddol, sydd â lefelau amrywiol o gefnogaeth wleidyddol, yn galw'n bennaf am farn olygyddol dda a diduedd, yn hytrach na defnyddio fformiwlâu mathemategol. Ond rhaid i gynhyrchwyr cynnwys gymryd cyfrifoldeb am sicrhau didueddrwydd dyladwy yn eu hallbwn eu hunain heb ddibynnu o reidrwydd ar gynnwys neu wasanaethau eraill y BBC.

ADRAN 10: GWLEIDYDDIAETH, POLISI CYHOEDDUS A PHLEIDLEISIO

10.3.17 Ar ddiwrnod pleidleisio bydd y BBC, yn yr un modd â darlledwyr eraill, yn rhoi'r gorau i ohebu ar ymgyrchoedd o 06.00 nes bydd y gorsafoedd pleidleisio yn cau. Yr unig ohebu a ganiateir fydd disgrifiadau ffeithiol annadleuol, fel ymddangosiad gwleidyddion mewn gorsafoedd pleidleisio neu'r tywydd. Rhaid peidio â rhoi sylw i bynciau sydd wedi bod yn destun neu'n rhan o'r ymgyrchu, neu faterion dadleuol eraill sy'n ymwneud â'r etholiad, cyn i'r gorsafoedd pleidleisio gau, er mwyn sicrhau nad oes dim yn allbwn y BBC y gellir ei ddehongli fel rhywbeth sy'n dylanwadu ar y bleidlais.

Gohebu ar Etholiadau a Refferenda mewn Gwledydd Tramor

10.3.18 Mae'n bwysig bod yr egwyddorion o degwch a didueddrwydd dyladwy sy'n sail i'r sylw y mae'r BBC yn ei roi i bleidleisio yn y DU hefyd yn sail i ohebu mewn gwledydd eraill. Er hynny, wrth ohebu ar etholiadau mewn gwledydd tramor, gellir ystyried yr amgylchiadau y mae'r etholiad dan sylw yn cael ei gynnal ynddynt, yn enwedig os oes amheuan ynghylch gonestrwydd neu degwch y broses ddemocrataidd.

10.3.19 Gall ystyriaethau ychwanegol godi lle mae cynnwys y BBC wedi'i fwriadu ar gyfer cynulleidfa yn y wlad lle mae'r etholiad neu refferendwm yn cael ei gynnal. Byddai cynnwys sydd wedi'i wneud yn wreiddiol ar gyfer cynulleidfa yn y DU ac sy'n cael ei ddisbarthu drwy wasanaethau rhyngwladol yn gallu dylanwadu ar bleidlais. Lle bo'n briodol, mae'n bosibl y bydd angen gohirio'r dosbarthu nes bydd y pleidleisio wedi gorffen.

Materion Cyfreithiol ac Etholiadau a Refferenda mewn Gwledydd Tramor

10.3.20 Nid yw cyfraith etholiadol y DU yn berthnasol i etholiadau y tu allan i'r DU, ond gall gwledydd eraill fod â chyfreithiau penodol sy'n berthnasol i ohebu yn ystod eu pleidleisiau. Os yw cynnwys y BBC yn cael ei ddisbarthu i wlad benodol, mae'n bosibl y bydd angen ystyried materion cyfreithiol.

Mewn rhai gwledydd, gellir cael gwrthdaro rhwng gofynion cyfreithiol yng nghyswllt pleidleisio ac egwyddorion golygyddol sylfaenol y BBC, yn enwedig y rheini sy'n ymwneud â thegwch a didueddrwydd. Mewn achosion o'r fath, bydd y BBC yn cynnal yr egwyddorion golygyddol yn ei allbwn hyd yn oed os yw hynny'n golygu na fydd y darlledwr lleol yn gallu ailddosbarthu cynnwys neu wasanaethau'r BBC. Mae hyn yn neilltuoel o bwysig i BBC World Service, BBC World News a BBC Online, sydd i gyd yn cyrraedd cynulleidfaoedd mewn gwledydd tramor.

Polau Piniwn, Arolygon a Phleidleisio

10.3.21 Mae cywirdeb, hygyrdded a didueddrwydd yr un mor bwysig pan fydd y BBC yn gohebu ar 'bolau piniwn' ac 'arolygon' ag ydyw mewn meysydd eraill.

10.3.22 Mae risg i enw da'r BBC yng nghyswllt 'polau piniwn' neu 'arolygon' a gomisiynir ganddo, felly rhaid wrth ofal i sicrhau bod y gynulleidfa'n gallu dibynnu ar eu canfyddiadau, ac na fyddwn yn rhoi gormod o bwys iddynt wrth ohebu arnynt.

10.3.23 Yn achos pob pól piniwn a gomisiynir gan y BBC, mae'n bwysig bod y fethodoleg, y data a chywirdeb iaith wrth ohebu arno yn dal craffu arnynt.

ADRAN 10: GWLEIDYDDIAETH, POLISI CYHOEDDUS A PHLEIDLEISIO

Pan fydd y BBC yn gohebu ar bôl piniwn y mae wedi'i gomisiynu, rhaid peidio ag awgrymu bod barn gan y BBC am bolisi neu fater penodol, na bod y pól piniwn wedi'i gomisiynu gyda'r bwriad o ddylanwadu ar farn am bwnc dadleuol cyfredol.

Comisiynu Polau Piniwn

10.3.24 Rhaid i ni sicrhau bod unrhyw bôl piniwn a gynhelir ar y cyd â sefydliad arall yn bodloni'r gofynion o ran didueddrwydd dyladwy.

10.3.25 Dylem fod yn ofalus iawn wrth gomisiynu polau piniwn sy'n gofyn am farn plant a phobl ifanc; dylid ymgynghori â'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth fel arfer.

10.3.26 Pan fydd y BBC yn comisiynu polau piniwn, dylid cyhoeddi'r holl ganlyniadau a'r data ar eu cyfer fel arfer. Dylai unrhyw gynnig i beidio â gwneud hynny gael ei atgyfeirio i'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth.

10.3.27 Anaml y bydd y BBC yn comisiynu polau piniwn ar fwriadau pleidleisio neu arwyddion eraill o gefnogaeth i bleidiau gwleidyddol. **Rhaid i unrhyw gynnig i gomisiynu pól piniwn (neu i ddefnyddio dulliau eraill, fel dadansoddi data) gyda'r bwriad o samplu cefnogaeth i bleidiau gwleidyddol neu fwriadau pleidleisio gael ei atgyfeirio ymlaen llaw i'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth i'w gymeradwyo.**

10.3.28 **Rhaid i unrhyw gynnig i gomisiynu pól piniwn ar faterion polisi cyhoeddus, pynciau gwleidyddol neu ddiwydiannol dadleuol, neu ar 'bynciau dadleuol' mewn unrhyw faes arall, gael ei atgyfeirio i'r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth.** Mae cyngor technegol ar gynllunio cwestiynau er enghraifft ar gael gan yr Uned Ymchwil Wleidyddol.

(Gweler Adran 4 Didueddrwydd: 4.3.4-4.3.9)

(Gweler y Cyfarwyddyd ar-lein: Polau Piniwn, Arolygon, Holiaduron, Pleidleisiau a Pholau Gwelltyn)

10.3.29 Gellir cynnal polau piniwn wyneb yn wyneb, dros y ffôn neu ar-lein. Yn y DU, ar faterion polisi cyhoeddus, pynciau gwleidyddol neu ddiwydiannol dadleuol, neu ar 'bynciau dadleuol' mewn unrhyw faes arall, dylai polau piniwn gael eu comisiynu fel arfer oddi wrth aelodau Cyngor Arolygon Prydain.

Gohebu ar Bolau Piniwn

10.3.30 Wrth ohebu ar ganfyddiadau polau piniwn (yn enwedig arolygon o fwriadau pleidleisio yn y Deyrnas Unedig), pa un a oeddent wedi'u comisiynu gan y BBC neu gan eraill:

- ni ddylai canlyniad pól piniwn fod yn brif stori neu'n brif bennawd mewn darllediad neu allbwn arall, oni bai ei fod wedi sbarduno stori sy'n teilyngu ei gwneud yn brif stori neu'n brif bennawd ohoni'i hun a bod angen cyfeirio at ganfyddiadau'r pól piniwn er mwyn gwneud synnwyr o'r stori
- ni ddylai'r iaith a ddefnyddir roi mwy o hygyrdd i bolau piniwn nag y maent yn ei haeddu. Er enghraifft, mae polau piniwn yn 'awgrymu' ond byth yn 'profi' neu'n 'dangos'

ADRAN 10: GWLEIDYDDIAETH, POLISI CYHOEDDUS A PHLEIDLEISIO

- ni ddylem ddibynnu fel arfer ar y dehongliad a roddir gan y sefydliad neu'r cyhoeddiad sydd wedi'i gomisiynu o ganlyniadau'r pŵl
- dylai'r BBC adrodd ar y fethodoleg a ddefnyddiwyd, y sefydliad a gynhaliodd y pŵl piniwn a'r sefydliad neu'r cyhoeddiad a gomisiynodd ef. Ni ddylid galw polau piniwn o'r fath yn 'bolau piniwn y BBC'. Mae'n bwysig trefnu i'r holl fanylion perthnasol, yn cynnwys cwestiynau, canlyniadau a maint y sampl, fod ar gael fel y gall y gynulleidfa ddeall y fethodoleg a'r canlyniadau
- os yw'n berthnasol o safbwynt golygyddol, dylid adrodd ar ddyddiadau'r gwaith maes a'r digwyddiadau ers hynny a allai fod wedi newid barn.

Ystyriaeth ychwanegol wrth ohebu ar fwriadau pleidleisio:

- rhaid gohebu ar ganfyddiadau arolygon o fwriadau pleidleisio yng nghyd-destun tuedd, a all gynnwys canlyniadau'r holl bolau piniwn mawr dros gyfnod penodol neu fod yn gyfyngedig i'r newid yn y canfyddiadau gan un cwmni polau piniwn. Dylid bod yn ofalus iawn wrth ymdrin â chanlyniadau polau piniwn sy'n wahanol heb esboniad credadwy
- dylid hysbysu'r gynulleidfa os yw'r gwahaniaeth a gofnodwyd rhwng dwy blaid arwyddocaol yn llai na'r lwfans ansicrwydd ar gyfer methodoleg y pŵl piniwn.

Rhaid i unrhyw gynig i ohebu ar fwriadau pleidleisio a gafwyd drwy ddulliau heblaw polau piniwn – fel dadansoddi data – gael ei atgyfeirio i'r Prif Gyngorydd Gwleidyddiaeth.

10.3.31 Rhaid i'r BBC ystyried a yw'r canfyddiadau o bolau piniwn yn ddigon credadwy i ohebu arnynt. Os oes amheuon ynghylch methodoleg pŵl piniwn neu onestrwydd y rheini sy'n ei gynnal, rhaid defnyddio iaith briodol i amodi'r gohebu. Mae cyngor ar gael gan yr Uned Ymchwil Wleidyddol.

Polau Piniwn yn ystod Etholiadau a Refferenda

10.3.32 Bydd canllawiau ar gyfer pob cyfnod etholiad a refferendwm ffurfiol yn cynnwys cyngor penodol ar ymdrin â pholau piniwn.

10.3.33 Ni cheir cyhoeddi unrhyw bŵl piniwn am unrhyw bwnc sy'n ymwneud â gwleidyddiaeth neu'r etholiad perthnasol, yn cynnwys arolygon o fwriadau pleidleisio, ar ddiwrnod y pleidleisio nes bydd y gorsafoedd pleidleisio wedi cau. Yn y DU mae'n drosedd cyhoeddi gwybodaeth am y ffordd y mae pobl wedi pleidleisio tra bydd y gorsafoedd pleidleisio yn agored.

Arolygon

10.3.34 Mae arolwg, o'i gyferbynnu â phŵl piniwn, yn cael ei gynnal fel arfer ymysg grŵp llai a phenodol. Gall fod yn grŵp o unigolion (fel ASau, is-gangellorion prifysgol neu aelodau cymdeithas benodol) neu'n grŵp o sefydliadau (fel ymddiriedolaethau iechyd, cwmnïau FTSE 100 ac awdurdodau lleol).

ADRAN 10: GWLEIDYDDIAETH, POLISI CYHOEDDUS A PHLEIDLEISIO

10.3.35 Os dywedir wrth gynulleidfaeod fod arolwg wedi'i gomisiynu gan y BBC, rhaid iddynt allu bod yn hyderus bod ei hygredd ystadegol yn cyfiawnhau unrhyw honiadau neu ragdybiaethau am ba mor gynrychiadol ydyw.

10.3.36 Rhaid i unrhyw gynnig i gomisiynu arolwg BBC ar faterion polisi cyhoeddus, pynciau gwleidyddol neu ddiwydiannol dadleuol, neu ar 'bynciau dadleuol' mewn unrhyw faes arall, gael ei atgyfeirio i'r Prif Gyngorydd Gwleidyddiaeth.

(Gweler Adran 4 Didueddrwydd: 4.3.4-4.3.9)

Mae'n rhaid i'r arolwg:

- gwmpasu grŵp diffiniedig a chyfyngedig y mae ei farnau, ei bolisiau neu fathau o ymddygiad yn cael eu dadansoddi
- gytuno ar bamedrau rhifiadol ymlaen llaw, fel y gyfradd ymateb isaf sy'n dderbyniol
- fod â methodoleg a gytunwyd, yn cynnwys cwestiynau sydd wedi'u geirio'n briodol ac yn cael eu gofyn mewn ffordd gyson
- gael ei gofnodi mewn iaith sy'n sicrhau na fydd y BBC yn honni dim byd na ellir ei gadarnhau drwy gyfeirio at ddata.

10.3.37 Dylid adrodd ar y canlyniad gan gyfeirio at union nifer yr ymatebwyr fel arfer; rhaid bod yn ofalus wrth gyfeirio at ganrannau a nodi'r cyd-destun priodol bob amser.

10.3.38 Rhaid paratoi cyfarwyddyd ar gyfer gwasanaethau eraill y BBC (yn cynnwys swyddfa'r wasg) a all ddymuno adrodd ar y canfyddiadau, gan sicrhau na fydd addasu'r iaith ar gyfer cynulleidfaeod eraill yn newid yr ystyr neu'n chwyddo honiadau'r ymchwil wreiddiol.

10.3.39 Gellir peri risg benodol i'r canfyddiad o ddiueddrwydd y BBC os caiff arolwg ei gomisiynu heb ei gyhoeddi wedyn, yn enwedig os yw'n ymwneud â gwleidyddiaeth neu 'bynciau dadleuol' eraill. Cyn gwneud penderfyniad o'r fath, dylid ymgynghori â'r Prif Gyngorydd Gwleidyddiaeth.

10.3.40 Dylid bod yn briodol o amheugar wrth ymdrin ag arolygon sydd wedi'u comisiynu neu eu cynnal gan sefydliadau eraill ac, os oes angen, dylid disgrifio eu methodoleg. Mae angen bod yn ofalus, yn enwedig mewn allbwn newyddion, i beidio â gohebu ar arolygon o'r fath mewn ffordd sy'n arwain y gynulleidfa i gredu eu bod yn fwy dibynadwy nag y maent mewn gwirionedd.

(Gweler y Cyfarwyddyd ar-lein: Polau Piniwn, Arolygon, Holiaduron, Pleidleisiau a Pholau Gwelltyn a Gohebu ar Ystadegau)

Grwpiau Ffocws

10.3.41 Rhaid i'r BBC beidio ag awgrymu bod barn grwpiau ffocws, er mor ofalus y gallent fod wedi'u dewis, yn cynrychioli barn y boblogaeth gyfan, a rhaid peidio â'u defnyddio fel modd i geisio amcangyfrif maint y gefnogaeth i bleidiau gwleidyddol ymysg yr etholwyr yn gyffredinol.

ADRAN 10: GWLEIDYDDIAETH, POLISI CYHOEDDUS A PHLEIDLEISIO

Gellir defnyddio grwpiau ffocws, o’u dewis yn briodol, i ymchwilio i’r rheswm pam fod pobl yn arddel safbwyntiau penodol ond nid i’r graddau y maent yn cael eu harddel.

10.3.42 Dylai unrhyw gynnig i gomisiynu ymchwil drwy grwpiau ffocws i faterion polisi cyhoeddus, pynciau gwleidyddol neu ddiwydiannol dadleuol, neu ‘bynciau dadleuol’ mewn unrhyw faes arall, gael ei atgyfeirio i’r Prif Gynghorydd Gwleidyddiaeth a dylid gwirio’r fethodoleg gyda’r Uned Ymchwil Wleidyddol.

Vox Pops

10.3.43 Dylai fod yn glir bob amser mai unig bwrpas vox pops – ar y stryd neu ar-lein – yw dangos rhai agweddau ar ddadl ac nad ydynt yn rhoi unrhyw arwydd o bwysau neu rychwant barn.

Pleidleisiau Ffôn, Testun, Cyfryngau Cymdeithasol, Ar-lein a Pholau Gwelltyn eraill

10.3.44 Nid oes gwerth ystadegol na rhifiadol i ‘bolau gwelltyn’ – yn cynnwys pleidleisiau ffôn, testun, cyfryngau cymdeithasol, ac ar-lein.

Gallant fod yn ffordd effeithiol i ryngweithio â’r gynulleidfa, i egluro dadl, ond rhaid cynnwys datganiad penodol wrth eu defnyddio i esbonio i gynulleidfaoedd fod y pleidleiswyr wedi’u cynnig eu hunain ac nad yw’r bleidlais yn gynrychiadol nac yn wyddonol. Ni ellir dweud fel arfer fod pleidleisiau o’r fath hyd yn oed yn gynrychiadol o gynulleidfa’r rhaglen neu’r wefan; nid ydynt yn cynrychioli neb ond y rheini sy’n dewis cymryd rhan. Nid yw ymateb mawr yn eu gwneud yn fwy cynrychiadol o reidrwydd.

(Gweler Adran 17 Cystadlaethau, Pleidleisiau a Rhyngweithio: 17.3.1-17.3.5)

10.3.45 Gellir rhoi’r canlyniadau yng nghyd-destun y rhaglen gysylltiedig gan nodi niferoedd gwirioneddol neu ganrannau os yw’n briodol yn ôl maint yr ymateb. Fodd bynnag:

- ni ddylid cynnwys canlyniadau mewn bwletinau newyddion
- gellir adrodd ar grynodedb o bleidlais testun neu bleidlais ar-lein yn y rhaglen radio neu deledu, neu ar y wefan neu’r blog y mae’n gysylltiedig ag ef, ond fel arfer ni ddylid adrodd arno mewn manau eraill yn y newyddion, mewn rhaglenni radio neu deledu eraill, ar wefannau eraill y BBC nac mewn datganiadau i’r wasg
- pan gynhelir polau gwelltyn ar yr un pwnc ar wahanol adegau, rhaid peidio â chyflwyno’r canlyniadau mewn ffordd sy’n gallu awgrymu bod tuedd
- ni ddylid byth ddefnyddio polau gwelltyn i gasglu gwybodaeth bwysig am gefnogaeth i bleidiau gwleidyddol.

10.3.46 Mae polau gwelltyn ar bynciau dadleuol yn agored i ddylanwad grwpiau pwysu trefnedig. Hyd yn oed os eglurir nad yw pŵl o’r fath yn gynrychiadol, gall y canlyniad wneud niwed i enw da’r BBC.

”Rhaid i unrhyw gynnig i gynnal pleidlais ar faterion polisi cyhoeddus, pynciau gwleidyddol neu ddiwydiannol dadleuol, neu ar bynciau dadleuol mewn unrhyw faes arall, gael ei

ADRAN 10: GWLEIDYDDIAETH, POLISI CYHOEDDUS A PHLEIDLEISIO

atgyfeirio i'r Prif Gyngorydd Gwleidyddiaeth.

<<http://www.bbc.co.uk/guidelines/editorialguidelines/edguide/politics/onlinevoting.shtml>>

10.3.47 Rhaid i unrhyw gynnig i gynnal pleidlais ffôn, testun neu ar-lein hefyd gael ei atgyfeirio i'r Uned Cyngor a Chontractau Technegol Rhyngweithedd (ITACU) a rhaid cwblhau'r broses gymeradwyo briodol.

(Gweler Adran 17 Cystadlaethau, Pleidleisiau a Rhyngweithio: 17.3.1-17.3.5)

(Gweler y Cyfarwyddyd ar-lein: Rhyngweithio â Chynulleidfaoedd; a Polau Piniwn, Arolygon, Holiaduron, Pleidleisiau a Pholau Gwelltyn)